

**Інформаційно-аналітична записка
щодо впливу діяльності у сфері трансферу технологій на фінансовий стан
підприємств, установ та організацій**

На виконання пункту 3 постанови Кабінету Міністрів України від 04 грудня 2019 р. № 1030 Міністерство освіти і науки України (далі – МОН) узагальнило інформацію, надану головними розпорядниками бюджетних коштів – шістьма національними академіями наук і понад десятьма міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади щодо впливу діяльності у сфері трансферу технологій на фінансовий стан підприємств, установ та організацій.

Форми для надання відповідних відомостей були укладені з урахуванням Методологічних положень з організації державного статистичного спостереження щодо інноваційної діяльності підприємств (у редакції наказу Державної служби статистики України від 25 жовтня 2019 р. № 350), згідно з якими до показників про кількість придбаних/переданих нових технологій за формами придбання/передання належать:

- придбання/передання права на патенти, ліцензії на використання винаходів, промислових зразків, корисних моделей;
- придбання/передання результатів досліджень та розробок;
- ноу-хау, угоди на придбання/передачу технологій;
- придбання/продаж устаткування;
- цілеспрямований прийом/перехід на роботу кваліфікованих фахівців;
- інші.

Чистий дохід від реалізації продукції підприємствами, установами та організаціями головних розпорядників бюджетних коштів за звітний період склав 4608,45 млн грн, у тому числі тих, що здійснювали трансфер технологій – 4606,82 млн грн, у тому числі заклади вищої освіти (далі – ЗВО) – 17,66 млн грн.

Собівартість реалізованої продукції підприємств, установ та організацій головних розпорядників бюджетних коштів за звітний період складала 3951,11 млн грн, у тому числі тих, що здійснювали трансфер технологій – 3949,81 млн грн, у тому числі ЗВО – 25,37 млн грн.

Слід зазначити, що Міністерство цифрової трансформації України подало відомості щодо фінансових показників однієї підпорядкованої організації, яка у звітному періоді не здійснювала діяльність у сфері трансферу технологій, тому в узагальнених відомостях враховані лише показники чистого доходу та собівартості реалізованої продукції.

Передачу технологій та інших об'єктів права інтелектуальної власності у 2019 році здійснювали ЗВО, установи, підприємства та організації, які підпорядковані Національній академії наук України – 8 установ, Національній аграрній академії наук України – 18, Національній академії медичних наук України – 4, Міністерству освіти і науки України – 21 ЗВО та 1 наукова установа.

У звітному році підприємствами, установами та організаціями головних розпорядників бюджетних коштів було передано 6683 технології на загальну суму 386,14 млн грн, у тому числі ЗВО передано 343 технології на загальну суму 35,27 млн грн. Зазначимо, що у звітному періоді було укладено 1848 договорів про трансфер технологій, створених за рахунок бюджетних коштів, у тому числі ЗВО – 36 договорів (відповідно до відомостей поданих ЗВО та науковими установами

на виконання пункту 3 Порядку і напрямів використання коштів, одержаних у результаті трансферу технологій, створених за рахунок коштів державного бюджету, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 22 квітня 2013 р. № 300, та пункту 5 Порядку здійснення контролю за виплатою винагороди авторам технологій та/або їх складових, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 22 травня 2013 р. № 351).

Головні розпорядники бюджетних коштів подали відомості щодо доходів отриманих їхніми установами, підприємствами та організаціями за договорами на передання технологій (рис. 1). Установи НААН України у звітному році за договорами на передання технологій отримали дохід у сумі 342,22 млн грн, НАМН України – 0,23 млн грн, НАН України – 8,40 млн грн, МОН України – 35,28 млн грн, у тому числі ЗВО – 35,27 млн грн. Зазначимо, що у звітному періоді ЗВО отримали 6,52 млн грн за договорами про трансфер технологій, створених за рахунок бюджетних коштів, установи НАН України отримали 8,40 млн грн, НААН України – 110,55 млн грн. Установи НАМН України у звітному році не отримували кошти за договорами про трансфер технологій, створених за рахунок бюджетних коштів.

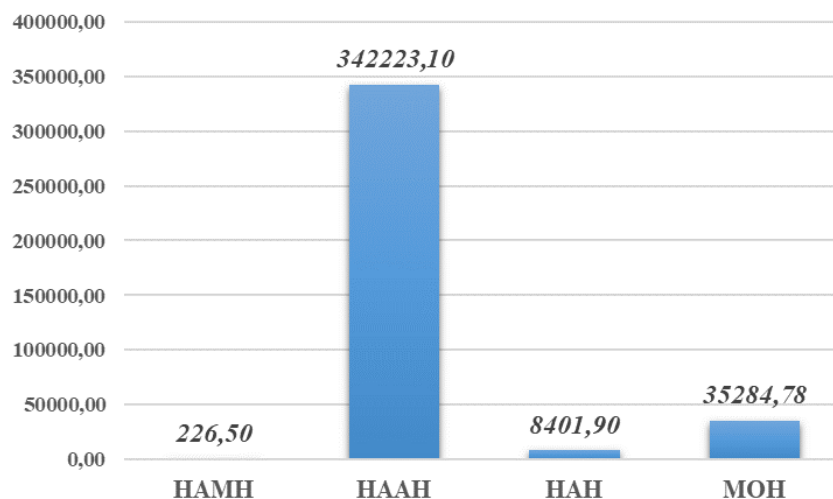

Рисунок 1 – Доходи за договорами на передання технологій, отримані головними розпорядниками бюджетних коштів у 2019 році, тис. грн

В розрізі ЗВО та наукових установ з огляду на викладене вище, можна сказати, що у 2019 році питома вага договорів про трансфер технологій, створених за рахунок небюджетних коштів, та отриманих за ними коштів була вищою.

За формами передання технологій найбільшу частку доходів склали договори на передачу результатів наукових досліджень та розробок – 85,85 % або 331,51 млн грн, у тому числі ЗВО 7,32 % або 28,25 млн грн (рис. 2). Найменшу частку склали доходи від передання прав на патенти 0,01 % або 0,05 млн грн (у тому числі ЗВО – 0,0005 % або 2,00 тис грн).

Доходи від ліцензій на використання винаходів, промислових зразків, корисних моделей склали 11,72 % або 45,25 млн грн (у тому числі ЗВО – 1,62 % або 6,24 млн грн); доходи від ноу-хау, угод на передання технологій складають 2,42 % або 9,33 млн грн (у тому числі ЗВО – 0,20 % або 0,78 млн грн).

Рисунок 2 – Структура доходів за формами договорів на передання технологій у 2019 році

Частка видатків на матеріальне заохочення (у тому числі виплата винагороди авторам технологій та виплата винагороди особам, які здійснюють трансфер технологій) у чистому доході підприємств, установ та організацій у звітному періоді складає 0,30 % або 13,79 млн грн (у тому числі ЗВО – 0,17 % або 7,93 млн грн), а частка витрат на придбання технологій у чистому доході – 0,03 % або 1,58 млн грн (всі з яких у ЗВО).

Видатки на матеріальне заохочення у звітному році розподілились наступним чином: виплата винагороди авторам технологій склала 98,16 % або 13,54 млн грн, у тому числі ЗВО – 55,65 % або 7,93 млн грн, виплата винагороди особам, які здійснюють трансфер технологій, всі з яких у ЗВО – 1,84 % або 0,25 млн грн (рис. 3).

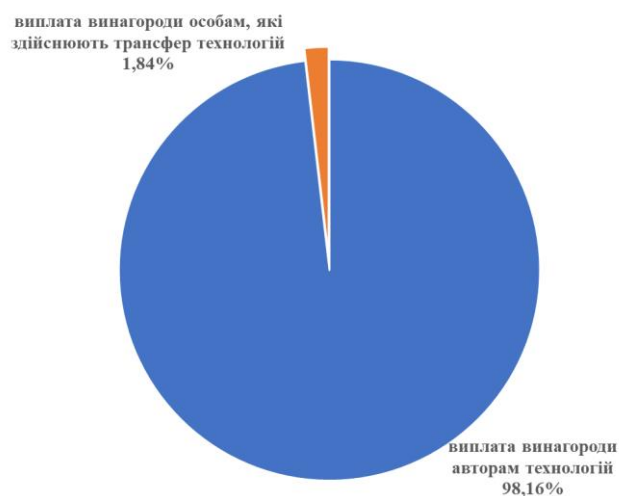

Рисунок 3 – Структура видатків на матеріальне заохочення у 2019 році

Головні розпорядники бюджетних коштів подали відомості щодо видатків здійснених їхніми установами, підприємствами та організаціями. Установи НААН України у звітному році здійснили виплати авторам технологій у сумі

4,00 млн грн, НАМН України – 0,03 млн грн, НАН України – 1,82 млн грн, МОН України – 7,94 млн грн, у тому числі ЗВО – 7,93 млн грн.

Частка видатків на матеріальне заохочення від доходів, отриманих за договорами на передання технологій, за головними розпорядниками бюджетних коштів у 2019 році складала: НААН України – 1,17 %, НАМН України – 14,35 %, НАН України – 21,68 %, МОН України – 22,50 %, у тому числі ЗВО – 22,50 % (рис.4). Медіанне значення видатків на матеріальне заохочення від доходів, отриманих за договорами на передання технологій складає 18,01 %.

Таким чином, можна сказати, що установи, підприємства та організації переважно дотримуються вимог до розміру мінімальних ставок виплати винагороди авторам технологій та особам, які здійснюють їх трансфер, затверджених постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження мінімальних ставок винагороди авторам технологій та особам, які здійснюють їх трансфер» від 04 грудня 2019 р. № 1030. Слід зазначити, що у звітному періоді до розміру мінімальних ставок виплати винагороди авторам технологій та особам, які здійснюють їх трансфер, діяли вимоги, затверджені постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження мінімальних ставок винагороди авторам технологій і особам, які здійснюють їх трансфер» від 04 червня 2008 р. № 520. Розмір мінімальної ставки винагороди авторам технологій, в залежності від серійності виробництва складав від 0,5 до 3 відсотків від доходу, одержаного від реалізації продукції.

З огляду на вищезазначене, у звітному періоді виплати винагороди не мали істотного впливу на фінансовий стан установ, підприємств та організацій, оскільки складають лише 0,03 % від чистого доходу від реалізації продукції.

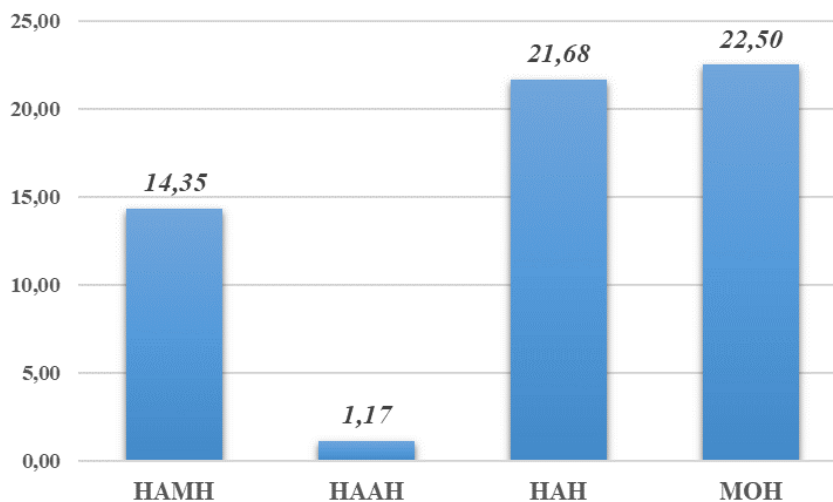

Рисунок 4 – Частка видатків на матеріальне заохочення від доходів, отриманих за договорами на передання технологій, за головними розпорядниками бюджетних коштів у 2019 році, %

Витрати за договорами на придбання технологій у 2019 році здійснювали лише ЗВО і вони фокусувались на придбанні прав на патенти (88,9 % витрат) та результатів досліджень та розробок (11,1 % витрат).

Аналіз впливу діяльності у сфері трансферу технологій на фінансовий стан підприємств, установ та організацій МОН здійснює вперше, тому для виконання порівняльного аналізу наданої розпорядниками бюджетних коштів інформації недостатньо, оскільки необхідна інформація щонайменше за два роки.

УЗАГАЛЬНЕНІ ВІДОМОСТІ
органів державної влади та національних галузевих академій наук щодо впливу діяльності у сфері трансферу технологій на
фінансовий стан підприємств, установ та організацій
у 2019 році

Показник	Код рядка	Од. виміру	Організації		
			Усього	з них, що здійснюють трансфер технологій	у тому числі ЗВО
1	2	3	4	5	6
Кількість організацій	1000	од.	418	52	21
Чистий дохід від реалізації продукції	1100	тис. грн	4608454,13	4606824,43	17662,53
Собівартість реалізованої продукції	1200	тис. грн	3951105,22	3949814,72	25372,82
Доходи за договорами на передання технологій – усього	1310	од.	6683	6683	343
	1320	тис. грн	386136,28	386136,28	35271,88
у тому числі за формами передання	1311	од.	1	1	1
права на патенти	1321	тис. грн	52	52	2
ліцензії на використання винаходів, промислових зразків, корисних моделей	1312	од.	1213	1213	38
	1322	тис. грн	45246,47	45246,47	6242,27
результатів досліджень та розробок	1313	од.	5428	5428	272
	1323	тис. грн	331512,03	331512,03	28246,63
ноу-хау, угоди на передання технологій	1314	од.	21	21	12
	1324	тис. грн	9326,77	9326,77	781,97
Видатки на матеріальне заохочення (із рядка 1320)	1400	тис. грн	13794,23	13794,23	7934,53

Продовження

1	2	3	4	5	6
виплата винагороди авторам технологій	1411	осіб	966	966	336
	1421	тис. грн	13536,04	13536,04	7676,34
виплата винагороди особам, які здійснюють трансфер технологій	1412	осіб	39	39	39
	1422	тис. грн	254,39	254,39	254,39
Витрати за договорами на придбання технологій – усього	1510	од.	9	9	9
	1520	тис. грн	1575,43	1575,43	1575,43
у тому числі за формами придбання	1511	од.	8	8	8
права на патенти	1521	тис. грн	1534,47	1534,47	1534,47
ліцензії на використання винаходів, промислових зразків, корисних моделей	1512	од.	0	0	0
	1522	тис. грн	0	0	0
результатів досліджень та розробок	1513	од.	1	1	1
	1523	тис. грн	40,96	40,96	40,96
ноу-хау, угоди на придбання технологій	1514	од.	0	0	0
	1524	тис. грн	0	0	0